Του Απόστολου Λ. Πιερρή

ΤΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΚΑΙ Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΤΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΙΣΜΟΥ ΒΛΑΠΤΟΥΝ ΣΟΒΑΡΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Αντιδημοκρατικός παρεμβατισμός της πολιτικής εξουσίας στις Ένοπλες Δυνάμεις

ΟΔΗΓΕΙ ΣΤΗΝ ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑΣ ΙΣΧΥΟΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

Σε μια σειρά από άρθρα έχω αναδείξει το βασικό, άμεσο πρόβλημα της χώρας: εξάρτηση από την πολιτική εξουσία υπό το κράτος αφύσικου θεσμικού βάρους της ανθρώπινης δραστηριότητας.

Στο προηγούμενο άρθρο μου εξειδίκευσα τη γενική θεωρία με παραδείγματα μικρής και μέσης σημασίας, για να δείξω την καθολική ισχύ της ανάλυσής μου. Εν τω μεταξύ εξερράγη μείζων κρίση στις Ένοπλες Δυνάμεις που οδήγησε στην παραίτηση του αρχηγού του Γενικού Επιτελείου Ναυτικού. Και βεβαίως όπως αναμένεται, ένα τέτοιας κολοσσιαίας σημασίας γεγονός υποβαθμίζεται συστηματικά από τα "ελεύθερα" Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης.

Λέγω ένα τέτοιας κολοσσιαίας σημασίας γεγονός, γιατί προφανώς το συμβάν αυτό καθεαυτό, και η συγκεκριμένη αφορμή του, αποτελεί κορυφή ολόκληρου παγόβουνου. Όπως έγραφα στο προηγούμενο άρθρο μου, ο χρυσούς ερμηνευτικός κανόνας γενικά είναι "κρίνε από τα φανερά μικρά τα μυστικά μεγάλα". Αξίζει τον κόπο να επιμείνουμε στο θέμα. Και βέβαια δεν θα ασχοληθώ με τον κυματισμό των διαδόσεων και αντιδιαδόσεων. Ακόμη και η ηθική αξιωματικών ετέθη επί τάπητος (!). Εγώ θα μείνω στην ουσία και στη σημασία των πραγμάτων.

Μια αναπτυγμένη, ανοικτή κοινωνία έχει δυο αναγκαίους όρους ύπαρξης: εξωτερική ασφάλεια και εσωτερική τάξη. Για την εσωτερική τάξη έχω μιλήσει και θα ξαναγράψω. Η εξωτερική ασφάλεια εδραιώνα τον αυτοπροσδιορισμό της. **Την εξωτερική ασφάλεια, και επομένως την ανεξαρτησία της χώρας, εγγυάται σε άμεση ανάλυση η στρατιωτική ισχύς της.** Ο ρόλος των Ενόπλων Δυνάμεων είναι να παρέχουν εξωτερική ασφάλεια στη χώρα. Όλα τα άλλα είναι βοηθητικοί παράγοντες προς αυτή την κατεύθυνση: η οικονομική ανάπτυξη, η πολιτιστική επιφάνεια, οι κατάλληλες συμμαχίες, είναι παράγοντες που δεν δρουν από μόνοι τους αποφασιστικά στο πεδίο της ασφάλειας, αν και βεβαίως συντείνουν στη δυναμική θωράκισή της. Ασφαλώς επίσης ικανή στρατιωτική ισχύς δεν μπορεί μακροπρόθεσμα να διατηρηθεί χωρίς αντίστοιχα θετικές επιδόσεις στους άλλους τομείς του βίου μιας κοινωνίας, πρωτίστως π.χ. στην οικονομική ακμή της. Αλλά θα πρέπει να ξεχωρίζουμε το "ίδιο" (το οικείο) έργο κάθε παράγοντα, παρ' όλο το συσχετισμό του με τους άλλους παράγοντες ενός οργανικού όλου.

Η βαθιά πνευματική σύγχυση που επικρατεί στην Ελλάδα έχει συσκοτίσει και τη φυσική αυτή αρχή: κάθε πράγμα έχει μια σκοπιμότητα που ορίζεται από τη φύση του, και δεν κινείται φυσικά προς αλλότριους ή γενικότερους σκοπούς. Π.χ. το άτομο έχει καθεαυτό σκοπό την τελείωση του εαυτού του, τη μέγιστη αυτοπραγμάτωσή του, και όχι το καλό της κοινωνίας. Οι Ένοπλες Δυνάμεις έχουν σκοπό τη μέγιστη στρατιωτική ισχύ και νίκη, και όχι, φερ' ειπείν, ανθρωπιστικές αποστολές. Οι επιχειρήσεις λειτουργούν από τη φύση τους με το κριτήριο του κέρδους, και όχι για να βοηθούν την κυβέρνηση στις πολιτικές της κ.ο.κ. **Η πολιτική εξουσία θα πρέπει να μάθει να λειτουργεί υπό τους περιορισμούς της δραστηριότητας της κοινωνίας των ατόμων και όχι αντιστρόφως. Αυτό θα πει δημοκρατία. Όπου η πολιτική εξουσία έχει λόγο σε όλα (στο περιεχόμενο της ανθρώπινης δραστηριότητας) δεν υπάρχει ουσιαστική δημοκρατία.**

Είναι σοβαρό φιλοσοφικό θεώρημα (που δεν θα αναπτύξω εδώ) το πώς μια τέτοια αντίληψη της ανθρώπινης λειτουργικότητας όχι μόνο δεν συνεπάγεται τη διάλυση των δεσμών της ανθρώπινης συμβίωσης σε κοινωνία, αλλά αποτελεί τη μόνη πραγματική δυνατότητα φυσικής κοινωνικής αρμονίας και μεγιστοποιημένης αποδοτικότητας ταυτόχρονα.

Η εξωτερική ασφάλεια της χώρας είναι πρωτίστως και άμεσως υπόθεση των Ενόπλων Δυνάμεων. Η εξωτερική ασφάλεια δεν είναι αφηρημένη έννοια: μετριέται από το βαθμό (συγκριτικής) ανεξαρτησίας της χώρας. (Έτσι, π.χ. η πορεία πολιτικής ολοκλήρωσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι πορεία μεωμένης εξωτερικής ασφάλειας για την Ελλάδα. Ίσως σε μια τέτοια προοπτική αποκτά νόημα η εσκεμμένη σχετική υποβάθμιση του στρατιωτικού δυναμικού και ικανοτήτων της χώρας). **Οι Ένοπλες Δυνάμεις συγκροτούν το σύστημα της κοινωνίας που σκοπό έχει την παραγωγή ασφάλειας για τη χώρα.** Όπως **όλα τα συστήματα χρειάζεται να αφεθεί ελεύθερο να αυτοδιευθετηθεί για να αναπτύξει** τη **μέγιστη αποτελεσματικότητά του.** Αντ' αυτού στην Ελλάδα έχει καταστεί, ιδίως τις τελευταίες δεκαετίες, πεδίο συστηματικών πολιτικών παρεμβάσεων σε λάθος κατεύθυνση και με αρνητικές επιπτώσεις.

Δεν θα προχωρήσω εδώ να αναλύσω τον βαθύτερο αποπροσανατολισμό που ο ασφυκτικός αυτός πολιτικός εναγκαλισμός έχει προκαλέσει στο στρατιωτικό σύστημα, με αποτέλεσμα το χάσιμο βαρυσήμαντων ευκαιριών την τελευταία δεκαετία. (Επιφυλάσσομαι για άλλη φορά). Απλώς θα επισημάνω τρία πεδία στα οποία η πολιτική διαπλοκή έχει φανερά και σοβαρά αντίξοες επιδράσεις στην αμυντική (δηλαδή στην πολεμική, για να λέμε τα πράγματα με το όνομά τους) ισχύ, στη στρατιωτική λειτουργικότητα και, συνεπώς, στο κύρος της χώρας.

ΠΡΩΤΟΝ, στο επίπεδο των στρατηγικών αντιλήψεων, τακτικών κινήσεων και συγκεκριμένων στρατιωτικών αντιπαραθέσεων. Αρχίζοντας από το τελευταίο, το φιάσκο των Ίμια οφείλεται (κατά την προσεχή απία του) στην αδυναμία της πολιτικής εξουσίας να θέσει σωστό στόχο στη στρατιωτική ηγεσία, αφήνοντάς την αυτήν πλέον να τον διεκπεραιώσει. Η πολιτική εξουσία σε μια πολεμική κρίση ήθελε να ελέγχει τις εξελίξεις ακόμη και στο επιχειρησιακό πεδίο. Η στρατιωτική ηγεσία από το άλλο μέρος δεν απαίτησε πλήρη ελευθερία κινήσεων προς επίτευξη σαφώς ορισμένου στόχου. Αυτή η διπλή ανεπάρκεια είναι προϊόν του μακρού παρεμβατισμού της πολιτικής εξουσίας στο στρατιωτικό σύστημα. Αυτός ο απαράδεκτος και αντιπαραγωγικός παρεμβατισμός έχει οδηγήσει και σε υιοθέτηση στρατηγικών ψευδεπίγραφων. Πρόκειται για τερατώδες τραγέλαφους:

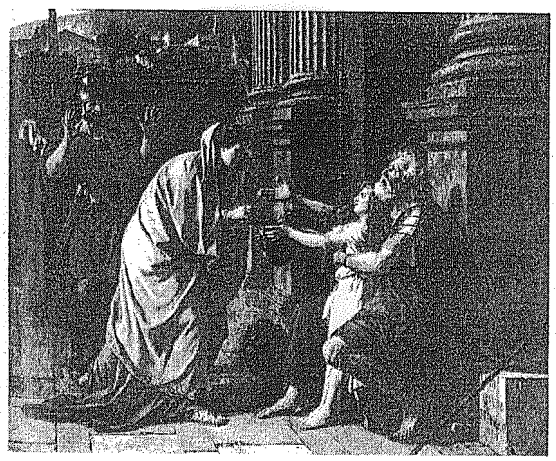

Jacqous - Louis David: Ο Βελισάριος επαιτώντας ελεημοσύνη, 1781

Η φθονερή απαξίωση του ικανού στρατιωτικού ηγέτη από την πολιτική εξουσία

εφαρμογής της. Αυτό αποτελεί επικίνδυνη πολιτικοποίηση της αμυντικής στρατηγικής. Το φιάσκο των πυραύλων S-300 είναι η τακτική έκφραση (με στρατηγική, λόγω Ρωσίας, παράμετρο) της αποτυχίας τέτοιων "πολιτικών-αμυντικών" αντιλήψεων.

Να τονίσω εδώ ότι η απαίτηση για συγκρτικά μεγάλη στρατιωτική ισχύ της χώρας δεν σχετίζεται με τις συγκεκριμένες προτεραιότητες των εθνικών στρατηγικών. Π.χ. έχω επανειλημμένως αναλύσει ότι η συνολική στρατηγική σύγκλιση με την Τουρκία για τη συγκράτηση ενός ισχυρού περιφερειακού πεδίου σε συντονισμό με το παγκόσμιο ηγεμονικό σύστημα, έπρεπε να είναι απόλυτος στόχος της Ελληνικής στρατηγικής. **Η χώρα όμως πρέπει να είναι ισχυρή στρατιωτικά όποια και εάν είναι η στρατηγική της στόχευση, και μάλιστα τόσο ισχυρότερη όσο η στρατηγική της είναι πιο ρεαλιστική!**

ΔΕΥΤΕΡΟΝ, το θέμα των εξοπλισμών. Τα εξοπλιστικά προγράμματα και οι επιλογές οπλικών συστημάτων γίνονται εν πολλοίς με πολιτικά κριτήρια - και αυτά λανθασμένα. Και πάλι εδώ δεν θα αναπτύξω το θεμελιώδες σφάλμα της εθνικής στρατηγικής που συνίσταται στον αναχρονιστικό και φονταμενταλιστικό Ευρωπαϊσμό. Ούτως ή άλλως είναι ανεύθυνο να γίνονται επιλογές όπλων με πολιτικά κριτήρια.

Οι Ένοπλες Δυνάμεις είναι οι μόνες αρμόδιες να αποφασίσουν ποια οπλικά συστήματα μεγιστοποιούν τη στρατιωτική ισχύ της χώρας, όπως και ποια διαρθρωτικά σχήματα και πόσες επενδύσεις χρειάζονται για να υφίσταται η ικανότητα επίτευξης των στρατηγικών στόχων της χώρας. Τα κριτήρια τέτοιων επιλογών δεν μπορεί παρά να είναι καθαρά στρατιωτικά. Το να προμηθεύεται π.χ. η Αεροπορία δυο τύπους αεροπλάνων "για λόγους πολιτικούς αγοραστικής διασποράς" δεν έχει νόημα ούτε τεχνικό ούτε στρατιωτικό, αλλά ούτε και πολιτικό, αφού προϋποθέτει μια παγκόσμια τάξη άλλη από την ισχύουσα. Εξίσου αμφιβητήσιμη είναι η πρόσφατη επιλογή του άρματος μάχης Leopard, και μάλιστα με τα συμπαρομαρτούντα της, παράξενα έως ύποπτα.

ΤΡΙΤΟΝ, υπάρχει το ζήτημα του ανθρώπινου δυναμικού. Η στελέχωση των Ενόπλων Δυνάμεων πρέπει και αυτή να είναι εσωτερική υπόθεση του στρατιωτικού συστήματος με μεγάλη ελευθερία άντλησης και αυστηρότατα αξιοκρατικά (ουσιαστικά και όχι τυπικά) κριτήρια. Το σύστημα πράπει να αφεθεί να λειτουργήσει χωρίς περιττούς περιορισμούς της ελευθερίας κίνησής του και με μοναδικό γνώμονα τη βέλτιστη κατάσταση και μέγιστη απόδοσή του. Ο Στρατός έχει σκοπό να πολεμάει καλά και να νικάει - και τίποτε άλλο. Οι προαγωγές πρέπει να είναι καθαρά αξιοκρατικές με συστηρά στρατιωτικά κριτήρια. Βεβαίως όλα κρίνονται από το αποτέλεσμα.

Αντιθέτως στην Ελλάδα οι παραμβάσεις της πολιτικής εξουσίας ασκούνται σε όλη την ιεραρχική κλίμακα και ιδιαίτερα στις ανώτερες βαθμίδες της. **Τα κριτήρια φαίνονται να είναι ξένα προς τη φύση, τις ικανότητες και τους στόχους μιας απόλυτα στρατιωτικής λειτουργίας.** Και μόνο το γεγονός ότι, παρόλα αυτά, οι τοποθετήσεις στην ανώτατη κλίμακα συνήθως συνοδεύονται από σωρεία αποστρατειών, σημαίνει μια ανεπίτρεπτη παθογένεια του συστήματος. Στις τοποθετήσεις αυτές η πολιτική εξουσία προβαίνει στην ουσία αφ' εαυτής, χωρίς τη θεμελιώδη συνδρομή του στρατιωτικού συστήματος. Και όπως είπα, οι παραμβάσεις της στον τομέα αυτό εξικνούνται πολύ μακρύτερα και βαθύτερα από την αυτοθεσμοθετημένη αυτή δικαιοδοσία της, που και αυτή είναι ανεπίτρεπτη και αντιπαραγωγική. Σύμφωνα με τα ΝεοΕλληνικά αναχρονιστικά σωθότα, η πολιτική εξουσία υπερβαίνει κατά το δοκούν τα όρια του δικού της, ήδη ιδιαίτερα βαρέος, κανονιστικού πλαισίου. Έτσι άθεσμα, η πολιτική ηγεσία αξίωσε την προαγωγή και αποστρατεία των ανωτέρων αξιωματικών του Πολεμικού Ναυτικού σύμφωνα με συγκεκριμένο κατάλογο - διαταγή. Πράγμα που οδήγησε στην επιδέξια παραίτηση του Αρχηγού ΓΕΝ. Διπλά εις έπαινον του, ως προς αυτό.

Και αυτό μας φέρνει στην επισήμανση ορισμένων περαιτέρω συμπερασμάτων που βγαίνουν από τα διαδραματισθέντα σε αυτή την πρόσφατη κρίση των Ενόπλων Δυνάμεων.

1) Αυτό καθ' εαυτό το γεγονός της απαράδεκτης και άθεσμης παράβασης της πολιτικής ηγεσίας στο εσωτερικό του στρατιωτικού συστήματος.

2) Κυκλοφόρησε ότι τα ίδια συνέβησαν και κατά τις αντίστοιχες κρίσεις στο Στρατό Ξηράς. Αλλά εκεί η δημοσιοποίηση της κρίσης στις κρίσεις αποσοβήθηκε. **Αλλο όμως η δημοσιοποίηση της κρίσης και άλλο η κρίση.** Είναι ο Στρατός Ξηράς πιο ανεκτικός και υποτακτικός από το Ναυτικό; Η επιλεκτική αντίδραση πάντως δεν κάνει καλό και δεν δίνει το σωστό μήνυμα. Εν ανάγκη, όμως, σηματοδοτεί εξελίξεις.

3) Με το θεσμικό πλαίσιο που δυστυχώς υπάρχει, η επιλογή της ανώτερης Στρατιωτικής Ηγεσίας είναι αποκλειστική αρμοδιότητα της Πολιτικής Εξουσίας. Στην προκειμένη περίπτωση ο πρώην Αρχηγός ΓΕΝ τοποθετήθηκε στη θέση του μόλις πέρυσι. Προσέξτε τώρα το τρομακτικό σημείο: **αυτόν τον αξιωματικό τον οποίο η πολιτική εξουσία εμπιστεύθηκε κατά την απόλυτη επιλογή της να ηγείται του Πολεμικού Ναυτικού σε ειρήνη και πόλεμο, αυτόν τον ίδιο δεν τον εμπιστεύεται να κάνει (μαζί με τους αρχηγούς των άλλων Όπλων) σωστές επιλογές για τις ανώτερες βαθμίδες της ιεραρχίας με αξιοκρατικά, στρατιωτικά κριτήρια.** Εξ ου η λίστα-εντολή. Η πολιτική εξουσία θέλει υποτακτικά εξαρτημματικά της σε όλα τα συστήματα της ανθρώπινης δραστηριότητας στην κοινωνία. Και σε αυτό ακόμη το σύστημα που εγγυάται την ασφάλεια και την ανεξαρτησία της χώρας.

4) Το ηγετικό πολιτικό κατεστημένο φαίνεται πως προϋποθέτει ότι τα πάντα κινούνται στο πλαίσιο της συναλλαγής που εμπνέει το ίδιο. Η "λίστα" εδώθη πιθανότατα σαν βάση για κάποιο αλισβερίσι. Την άποψη αυτή φαίνεται να υιοθέτησε δυστυχώς το Συμβούλιο των Αρχηγών.

5) Χειρότερο από όλα είναι η αντίδραση της πολιτικής εξουσίας στην υποτυπώδη και υποτονική κριτική που ασκήθηκε από τον πολιτικό και δημοσιογραφικό κόσμο στο όλο θέμα με αφορμή την παραίτηση του Αρχηγού του Πολεμικού Ναυτικού. **Η απαίτηση περιορισμού της πολιτικής εξουσίας στις δικές της αρμοδιότητες, όπως ορίζονται από την κρατική σύσταση μιας ελεύθερης κοινωνίας (και στην προκειμένη περίπτωση ακόμη και από τους κανόνες που έχει θεσμοθετήσει η ίδια!), θεωρήθηκε από την πολιτική εξουσία, και μάλιστα από την πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Αμύνης (η οποία και είναι πολιτικά υπεύθυνη για την κρίση), ως αντιδημοκρατική!**

Αλλά για την ιδέα της δημοκρατίας που έχει στην Ελλάδα το ηγετικό πολιτικό κατεστημένο και τα οικονομικο-πνευματικά εξαρτημματικά του, θα γράψω την επόμενη φορά.

Στην αληθινή Δημοκρατία υπάρχει διάκριση εξουσιών, ρόλων και συστημάτων που αναφέρονται στην κρατική οργάνωση της κοινωνίας και στις δημόσιες λειτουργίες της γενικά. Κάθε ανάμιξη της πολιτικής εξουσίας σε λειτουργίες που δεν της ανήκουν αποτελεί εκτροπή από τη δημοκρατική νομιμότητα. Στην ΝεοΕλληνική Δημοκρατία αντιθέτως θεωρείται "δημοκρατική" η συστηματική επιπήδηση και ο κατευθυντικός έλεγχος της πολιτικής εξουσίας (και μάλιστα της εκτελεστικής εξουσίας που έχει απορροφήσει τη νομοθετική) σε όλα τα συστήματα της ανθρώπινης δραστηριότητας και της θεσμικής συγκρότησής της, ακόμα και στο περιεχόμενό της. Μείζονα παραδείγματα τέτοιου παραλυτικού εναγκαλισμού δείχνει το στρατιωτικό σύστημα, η δικαιοσύνη, ο πνευματικός κόσμος, τα μέσα επικοινωνίας - αλλά και η Εκκλησία.